

Poznań, dnia 7 czerwca 2018 r.

**Opinia Komisji Legislacyjnej przy Naczelnej Radzie Adwokackiej
do projektu ustawy autorstwa Ministerstwa Sprawiedliwości o zmianie ustawy kodeks
postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw**

Niniejsza opinia została sporządzona w związku z przedstawieniem do zaopiniowania Naczelnej Radzie Adwokackiej projektu ustawy z dnia 17 maja 2018 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw autorstwa Ministerstwa Sprawiedliwości (dalej: „Projekt”). Projekt zakłada wprowadzenie regulacji dotyczących ochrony informacji niejawnych, które mogą pojawić się w postępowaniu cywilnym i sądownoadministracyjnym i w tym celu określa zasady oraz tryb postępowania z takimi informacjami. Zawarte w Projekcie propozycje zmian legislacyjnych wprowadzają również możliwość zwolnienia świadka występującego w postępowaniu cywilnym z tajemnicy służbowej i zawodowej lub związanej z pełnieniem funkcji oraz zmianę zasad dotyczących ogłoszeń sądowych.

Swoim zakresem oprócz zmian w przepisach kodeksu postępowania cywilnego Projekt obejmuje również zmiany w 7 innych aktach normatywnych i potrzebę nowelizacji dwóch rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości, a nadto przewiduje wydanie kolejnych 3 aktów wykonawczych. Niniejsza opinia odnosi się jednak wyłącznie do najważniejszych, zdaniem Opiniującego, projektowanych zmian w ustawie – kodeks postępowania cywilnego (dalej: KPC), tj. zmian określonych w art. 1 Projektu. Autor niniejszej opinii nie zajmuje stanowiska wobec zmian proponowanych przedłożonym Projektem w innych ustawach. Pozostałe zmiany korespondują bowiem ze zmianami proponowanymi dla ustawy kodeks postępowania cywilnego i swoim zakresem odnoszą się do kwestii umieszczania ogłoszeń sądowych w formie internetowej na portalach elektronicznych, w tym w portalu elektronicznym Monitora Sądowego i Gospodarczego. W tym zakresie proponowane zmiany nie budzą zastrzeżeń i są zgodne z wcześniejszymi postulatami podnoszonymi przez Komisję Legislacyjną Naczelnej Rady Adwokackiej w zakresie konieczności dalszego rozwoju elektronicznego dostępu do sądów w celu odciążenia kadry administracyjnej sądów i ułatwienia stronom możliwości uzyskiwania informacji na temat toku postępowań.¹

¹ Zob. Opinia Komisji Legislacyjnej przy Naczelnej Radzie Adwokackiej do projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks Postępowania Cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 27 listopada 2017 r.; Opinia Komisji Legislacyjnej przy Naczelnej Radzie Adwokackiej do Prezydenckiego projektu ustawy o Sądzie Najwyższym z dnia 26 września 2017 r. oraz do Prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw z dnia 26 września 2017 r.

Dokonując analizy zawartych w Projekcie propozycji wprowadzenia nowych lub zmiany dotychczasowych przepisów w opisanym wyżej zakresie, na szczególną uwagę zasługują:

1. art. 9 KPC – wprowadza zasady i tryb postępowania z informacjami niejawnymi, które mogą pojawić się w postępowaniu cywilnym, o czym szczegółowo stanowią dodane paragrafy 4-6.

W § 4 wprowadza się zasady postępowania z aktami, zgodnie z którymi jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia informacji niejawnych, przeglądanie akt, sporządzanie odpisów i kopii odbywa się z zachowaniem rygorów określonych przez sąd, a w razie nieobecności przewodniczącego lub po prawomocnym zakończeniu postępowania – przez prezesa sądu. Wskazany przepis zabrania również wydawania uwierzytelnionych opisów i kopii dokumentów zawierających informacje niejawne. Treść uzasadnienia Projektu wskazuje, że intencją jego Autora było objęcie zakazem wydawania również zapisów dźwięku albo obrazu i dźwięku zawierających takie informacje, jednak z uwagi na błędną redakcję proponowanego przepisu, wprowadzenie regulacji w proponowanej formie może uniemożliwić wydanie zapisów dźwięku albo obrazu i dźwięku w ogóle.

W § 5 proponuje się regulacje, które uprawniają do przeglądania dokumentów z akt sprawy zawierających informacje niejawne oraz umożliwiają dostęp do innych informacji niejawnych zgromadzonych w tych aktach stronom i uczestnikom postępowania, ich przedstawicielom ustawowym i pełnomocnikom z zastrzeżeniem zasad przewidzianych w tym zakresie dla wstępującego do sprawy interwenienta ubocznego, o których mowa w art. 78¹ § 3 KPC.

W § 6 wskazano natomiast, że sposób sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów, pism i innych dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji oraz dopuszczalny sposób powoływania się na takie protokoły, pisma dokumenty i przedmioty w orzeczeniach i pismach procesowych określi w drodze rozporządzenia Minister Sprawiedliwości, mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwej ochrony tajemnicy przed nieuprawnionym ujawnieniem.

2. art. 87 § 1¹ KPC – wprowadza regulacje, zgodnie z którymi w sprawach, w których mogą być ujawnione okoliczności objęte ochroną informacji niejawnych pełnomocnikiem może być wyłącznie adwokat, radca prawny lub osoba uprawniona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 412 i 650);
3. art. 259 pkt 2 KPC – proponowana zmiana polega na rozszerzeniu grona osób, które nie mogą być świadkami z dotychczasowego kręgu wojskowych i urzędników niezwolnionych od zachowania w tajemnicy informacji niejawnych o klauzuli

„zastrzeżone" lub „poufne" na nieograniczony krąg osób niezwolnionych od zachowania w tajemnicy informacji niejawnych, bez względu na nadaną im klauzulę;

4. art. 261 § 2 KPC – zmiana polega na wyłączeniu z kręgu świadków, którym przysługuje prawo do odmowy odpowiedzi na pytanie osób, których zeznanie miałyby być połączone z pogwałceniem istotnej tajemnicy zawodowej;
5. art. 261¹ KPC – przepis wprowadza możliwość zwolnienia świadka występującego w postępowaniu cywilnym z tajemnicy służbowej i zawodowej lub związanej z pełnieniem funkcji.

W § 1 wprowadza się możliwość sądowego zwolnienia osób obowiązanych do zachowania w tajemnicy informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone" lub tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji z obowiązku zachowania w tajemnicy okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek, jeżeli ustawy szczególne nie stanowią inaczej;

W § 2 wprowadza się możliwość przesłuchiwania osób obowiązanych do zachowania tajemnicy adwokackiej, radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarskiej, dziennikarskiej lub statystycznej co do faktów objętych tą tajemnicą gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. W stosunku do osób zobowiązanych do zachowania w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powzięły wiadomości ze względu na wykonywane czynności notarialne obowiązek ten miałby ustawać na zasadach wskazanych w art. 18 § 3 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2017 r. poz. 2291 oraz z 2018 r. poz. 398);

W § 3 ogranicza się możliwość zwolnienia dziennikarza od obowiązku zachowania tajemnicy dziennikarskiej w sytuacji, gdy zwolnienie mogłoby umożliwić identyfikację autora materiału prasowego, listu do redakcji, lub innego materiału o tym charakterze, jak również identyfikację osób udzielających informacji opublikowanych lub przekazanych do opublikowania, jeżeli osoby te zastrzegły nieujawnianie powyższych danych;

W § 4 proponuje się regulację, zgodnie z którą osobę zwolnioną z tajemnicy, o której mowa w paragrafach poprzedzających sąd przesłuchuje przy drzwiach zamkniętych z wyjątkiem osób zwolnionych z tajemnicy na podstawie art. 40 ust. 2 pkt 4, art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. z 2018 r. poz. 617 i 650), art. 14 ust. 2 pkt 3 lub art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2017 r. poz. 1318 i 1524) w przewidzianym przez te ustawy zakresie i przy braku wskazanego w nich sprzeciwu;

W § 5 wprowadza się regulację, zgodnie z którą jeżeli zwolnienie z tajemnicy nastąpiło na podstawie i na zasadach, o których mowa w § 4, okoliczności objęte tajemnicą, które zostały ujawnione na rozprawie z wyłączeniem jawności, mogą być

rozpowszechniane publicznie przez osobę, której zgoda była wymagana do zwolnienia z tej tajemnicy.

Przedłożony do zaopiniowania Projekt składa się zasadniczo z dwóch części, które dotyczą zmian w zakresie:

1. zasad postępowania z informacjami niejawnymi, które mogą pojawić się w postępowaniu cywilnym lub sędowoadministracyjnym
2. zasad zwalniania występujących w postępowaniu cywilnym świadków z obowiązku zachowania w tajemnicy informacji niejawnych oraz z tajemnicy zawodowej lub związanej z pełnieniem funkcji

Odnosząc się do zaproponowanych zmian w zakresie zasad postępowania z informacjami niejawnymi, w pierwszej kolejności należy pozytywnie ocenić samą inicjatywę unormowania tej kwestii w postępowaniach cywilnych i sędowoadministracyjnych. W uzasadnieniu Projektu słusznie wskazano, że w obecnie obowiązującym stanie prawnym regulacje w tym zakresie wydają się niewystarczające. Przepisy KPC ograniczają się w tej materii jedynie do wskazanej w art. 153 § 1 KPC normy, zgodnie z którą w przypadku, gdy w toku publicznego rozpoznania sprawy mogą zostać ujawnione okoliczności objęte ochroną informacji niejawnych sąd z urzędu zarządza odbyte całego posiedzenia lub jego części przy drzwiach zamkniętych. Bliźniaczą regulację zawiera art. 96 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2012 r. prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2017 r. poz. 1369). Nadto, wprowadzenie regulacji w tym zakresie jest konieczne dla prowadzenia postępowania cywilnego w sposób zapewniający ochronę informacji niejawnych.

Mimo pozytywnej oceny samej inicjatywy omawianej regulacji, proponowane w Projekcie regulacje stanowią jednak odzwierciedlenie przepisów obowiązujących w procedurze karnej i realizują przewidziane dla prawa karnego zasady, nie zawsze dające się pogodzić z zasadami, na których oparte jest postępowanie cywilne. W tym zakresie wskazać należy m.in. na proponowane brzmienie:

- art. 9 § 4 KPC, które jest w istocie odwzorowaniem treści obowiązującego art. 156 § 4 KPK oraz projektowane brzmienie art. 9 § 6 KPC, które przewiduje przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do wydawania rozporządzenia w takim samym zakresie, w jakim uprawnienie to przysługuje temu organowi na mocy art. 181 § 2 KPK
- art. 153¹ KPC, które jest identyczne z brzmieniem obecnie obowiązującego art. 362 KPK;
- art. 157 § 1¹ pkt 1) KPC, które oddaje treść obecnie obowiązującego art. 147 § 2b KPK oraz brzmienie art. 157 § 1¹ pkt 2) KPC, które oddaje treść obecnie obowiązującego art. 147 § 2c KPK;

- art. 259² § 1 KPC, które stanowi odzwierciedlenie obecnie obowiązującego art. 179 § 1 KPK oraz brzmienie art. 259² § 2 KPC, które stanowi odzwierciedlenie obecnie obowiązującego art. 179 § 3 KPK;

Całkowitym novum proponowanym przez Autora Projektu jest natomiast wprowadzenie w postępowaniu cywilnym możliwości zwolnienia z obowiązku zachowania w tajemnicy informacji niejawnych oraz z tajemnicy zawodowej lub związanej z pełnieniem funkcji. Również w tym przypadku posłużono się rozwiązaniami obecnie obowiązującymi w postępowaniu karnym, jako przesłankę umożliwiającą zwolnienie z tajemnicy adwokackiej radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarskiej, dziennikarskiej lub statystycznej wskazując dobro wymiaru sprawiedliwości i fakt, że okoliczność ta nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. Bez względu na krytykowaną już w doktrynie prawa karnego² szeroko określoną przesłankę zwolnienia z tajemnicy zawodowej w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości, stwarzanie możliwości zwolnienia z tajemnicy nie znajduje żadnego uzasadnienia ani w konieczności wprowadzenia zmian w zakresie procedowania z informacjami niejawnymi ani w celach postępowania cywilnego. Proponowane zmiany w tym zakresie ocenić należy jednoznacznie krytycznie.

Konieczność wprowadzenia regulacji związanych z ochroną informacji niejawnych uwarunkowana jest odrębną potrzebą prowadzenie postępowania cywilnego w sposób zapewniający bezpieczeństwo tych informacji, niezależną od zasady zachowania tajemnicy adwokackiej. Tym samym naruszania tajemnicy adwokackiej nie można uzasadniać koniecznością wprowadzenia zmian w tym zakresie. Autor Projektu wykazuje niekonsekwencję z jednej strony proponując możliwość zwolnienia adwokata czy radcy prawnego z obowiązku zachowania strzeżonej przez przedstawicieli tych zawodów tajemnicy w oparciu o wysoce niedookreśloną przesłankę dobra wymiaru sprawiedliwości, z drugiej strony uzasadniając wymóg ustanowienia w sprawach, w których mogą być ujawnione okoliczności objęte ochroną informacji niejawnych pełnomocnika wyłącznie w osobie adwokata, radcy prawnego lub osoby dysponującej odpowiednimi uprawnieniami wynikającymi z przepisów o ochronie informacji niejawnych tym, że zarówno adwokat jak i radca prawny to zawody zaufania publicznego, związane tajemnicą zawodową, przez co ich przedstawiciele dają właściwą rękojmię zachowania tajemnicy.

Podstaw dla zwolnienia z tajemnicy adwokackiej trudno upatrywać również w celach postępowania cywilnego, do którego głównych zadań należy zbadanie czy danemu podmiotowi stosunku cywilnoprawnego przysługuje określony interes oraz udzielenie ochrony celem jego realizacji. Podkreślenia wymaga zatem, że w postępowaniu cywilnym, inaczej niż w przypadku postępowania karnego nie realizuje się „dobra wymiaru sprawiedliwości”, lecz interes stron. Zgodnie z art. 1 KPC *„Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie sądowe w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego,*

² A. Sakowicz (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz. wyd. 7, Warszawa 2016 w zakresie komentowanego tam art. 180 KPK i wskazanej w tym przedmiocie literatury

rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych (sprawy cywilne).” W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, że do elementów charakterystycznych stosunków cywilnoprawnych, zaliczyć należy w szczególności równorzędność podmiotów tych stosunków i wzajemność (ekwiwalentność) ich świadczeń, w przeciwieństwie do stosunków kształtowanych w drodze zarządzenia administracyjnego, opartych na zasadzie nadrzędności.³ Podstawowe zadanie postępowania cywilnego określa się natomiast jako realizowanie norm prawa cywilnego materialnego w drodze ich przymusowego urzeczywistnienia.⁴

Podkreślenia wymaga odmiennosc postępowania cywilnego i karnego, które nie tylko służą osiągnięciu innych celów, ale również ukształtowane są w odrębny, niezależny od siebie sposób tworząc dwie osobne regulacje prawne. O ile celem postępowania karnego, zgodnie z art. 2 KPK jest m.in. wykrycie i pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sprawcy przestępstwa, przez co pośrednio postępowanie karne realizuje interes ogółu społeczeństwa, o tyle w postępowaniu cywilnym udziela się ochrony prawnej równorzędnie traktowanym podmiotów stosunku cywilnoprawnego w związku z naruszeniem lub zagrożeniem określonych interesów prawnych.⁵ Tym samym w postępowaniu karnym z uwagi na chroniony tym postępowaniem interes ogółu społeczeństwa zwolnienie z tajemnicy zawodowej z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości znajduje swoje usprawiedliwienie.

Przez wzgląd na odmiennosc postępowań karnego i cywilnego, elementów czy instytucji przewidzianych w jednym z tych postępowań nie można swobodnie przenosić do innego bez uszczerbku dla danej regulacji jako całości zbioru norm. W tym zakresie wskazać należy, że druga konieczna do spełnienia dla zwolnienia z tajemnicy zawodowej przesłanka w postaci braku możliwości wykazania danej okoliczności na podstawie innego dowodu koliduje z obowiązującą w postępowaniu cywilnym prekluzją dowodową. Łatwa do przewidzenia jest bowiem sytuacja, w której istnieje możliwość wykazania danej okoliczności innym niż zeznania naruszające tajemnicę adwokacką dowodem, jednak z uwagi na niezachowanie terminu procesowego dowód taki zostaje oddalony przez sąd.

Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego w sprawie I KZP 5/94 nie ulega wątpliwości, że odmiennosc przedmiotów i zadań różnych postępowań łączy się z różną rangą i różną społeczną doniosłością interesów uwikłanych w te postępowania. Różne są również układy odniesienia w stosunku do oceny kolizji między tajemnicą zawodową a celem takiego lub innego postępowania. Tym samym powodem słabszej ochrony tajemnicy zawodowej w procesie karnym są dobra i interesy

³ Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 9 czerwca 1995 r., sygn. akt III CZP 72/95, Legalis nr 29351

⁴ A. Zieliński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 9, Warszawa 2017

⁵ K. Gajda – Roszczyńska [w] Kodeks postępowania cywilnego Tom I Komentarz 9 (red. A. Góra) Wyd. 2, Warszawa 2016 r.

będące przedmiotem postępowań karnych i ich ranga społeczna.⁶ Do podobnych spostrzeżeń doszedł Trybunał Konstytucyjny badając zgodność przepisów o uchyleniu tajemnicy zawodowej w postępowaniu karnym z Konstytucją. W wyroku z dnia 22 listopada 2004 r. wydanym w sprawie SK 64/03 wskazano, że porównanie regulacji zawartych w kodeksach postępowania administracyjnego, cywilnego i karnego pozwala stwierdzić, że ustawodawca w sposób zróżnicowany, odpowiednio do potrzeb danego postępowania, kształtuje zakres tego prawa.⁷

Dla realizacji celów postępowania cywilnego nie ma potrzeby naruszania tajemnicy adwokackiej. Nawet bowiem w przypadku dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej, której podstawą byłaby szkoda, wyrządzona w związku z popełnieniem przestępstwa, a okoliczności jej wyrządzenia można by dowodzić jedynie za pomocą zeznań adwokata to zwolnienia z tajemnicy adwokackiej winien dokonać sąd w postępowaniu karnym. Nadto, w postępowaniu cywilnym inaczej niż w postępowaniu karnym nie obowiązuje zasada prawdy materialnej ani jej odpowiednik nakazujący sądowi rozpoznającemu sprawę ujawnienie wszystkich okoliczności sprawy. W tym zakresie przepisy postępowania są jasne i stanowią, że ciężar dowodu dla stwierdzenia danych faktów obciąża tę stronę, która z danych okoliczności wywodzi skutki prawne. Sąd natomiast jedynie fakultatywnie może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Jedynie na marginesie przypomnieć należy, co podniesiono już w uchwale Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 19 lipca 2014 r.⁸, że instytucja tajemnicy adwokackiej nie jest przywilejem osoby wykonującej zawód adwokata, a stanowi gwarancję efektywnej ochrony praw i wolności człowieka w demokratycznym państwie prawa. Tym samym ochrona tajemnicy adwokackiej winna być priorytetem ustawodawcy. Wprowadzenie projektowane brzmienie art. 394 § 1 pkt 3¹) KPC zakłada możliwość złożenia zażalenia na postanowienie w przedmiocie zwolnienia lub odmowy zwolnienia osoby przesłuchiwanej z tajemnicy, o której mowa w art. 261¹ KPC, jednak mając na uwadze, że jedyną przesłanką do zwolnienia ze wspomnianej tajemnicy ma być dobro wymiaru sprawiedliwości, możliwość zaskarżenia decyzji wydanej w tym przedmiocie wydaje się środkiem niewystarczającym dla wskazanego w uzasadnieniu Projektu celu wprowadzanych zmian legislacyjnych, jakim ma być m.in. zwiększenie gwarancji procesowych.

Projekt wprowadza także nieuzasadnioną dysproporcję w możliwości zwalniania z tajemnicy pełnomocników podmiotów prywatnych i państwowych. Zmiana proponowana w art. 261¹ KPC swoim zakresem nie obejmuje bowiem możliwości zwolnienia z tajemnicy radców prawnych Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa. Autor Projektu pozostawia również bez zmian wprowadzony 1 stycznia 2017 r. zakaz przesłuchiwania w postępowaniu cywilnym świadka - osoby zobowiązanej do zachowania tajemnicy Prokuratury Generalnej

⁶ Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 16 czerwca 1994 r., sygn. akt I KZP 5/94, Legalis nr 28690

⁷ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 listopada 2004 r., sygn. akt SK 64/03, Legalis nr 65778

⁸ Uchwała Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej nr 10/2014 z dnia 19 czerwca 2014 r.

Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jej zeznanie miałyby być połączone z naruszeniem tej tajemnicy. Powyższe jest tym bardziej niezrozumiałe, że przepisy KPK, które stanowiły wzór dla omawianych zmian zrównują w tym zakresie możliwość zwolnienia profesjonalnych pełnomocników bez względu na reprezentowany przez nich podmiot. Autor Projektu nie komentuje również wskazanego rozróżnienia w uzasadnieniu proponowanych zmian.

Wskazać należy również, że proponowane w Projekcie zmiany legislacyjne po ich wejściu w życie w przedłożonej formie w praktyce umożliwiłyby przesłuchanie w postępowaniu cywilnym obrońcy osoby oskarżonej czy podejrzanego wbrew bezwzględnemu zakazowi, o którym stanowi art. 178 pkt 1 KPK. Przywołany przepis stanowi, że jako świadków nie wolno przesłuchiwać obrońcy albo adwokata lub radcy prawnego działającego na podstawie art. 245 § 1, co do faktów, o których dowiedział się udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę. Autor Projektu, pomimo wprowadzania zmian w postępowaniu cywilnym za pomocą odwzorowywania regulacji obowiązujących obecnie w procedurze karnej nie przewidział odpowiedniego bezwzględnego zakazu dowodowego w postępowaniu cywilnym. Nietrudno tym samym wyobrazić sobie sytuację, w której po pozwaniu oskarżonego możliwym byłoby przeprowadzenie dowodu z przesłuchania w charakterze świadka obrońcy oskarżonego na okoliczności, na które rozciąga się tajemnica adwokacka, o ile zachowana byłaby ogólna przesłanka „dobra wymiaru sprawiedliwości”, a dana okoliczność nie mogła by być ustalona na podstawie innego dowodu.

Podsumowując stwierdzić należy, że w obecnie obowiązującym stanie prawnym zachodzi potrzeba szczegółowego uregulowania przedmiotu Projektu, tj. procedowania w zakresie informacji niejawnych, które mogą pojawić się w postępowaniu cywilnym lub sądowno administracyjnym. Z uwagi na doniosłość normowanego problemu, zmiany w tym zakresie wymagają racjonalnego, systemowego podejścia, którego skutki będą zgodne z zasadami przewidzianymi dla postępowania cywilnego i nie będą naruszać podstawowych gwarancji praw i wolności człowieka. Analiza proponowanych w przedstawionym do zaopiniowania Projekcie zmian prowadzi natomiast do wniosku, że Projekt odbiega od formułowanych względem niego oczekiwań.

adw. prof. zw. dr hab. Maciej Gutowski

przewodniczący Komisji Legislacyjnej NRA